

стандартів життя, підвищення добробуту громадян. Прем'єр-міністр наголосив на рішучості уряду України впроваджувати в економіку ринкові механізми та сприяти подальшому демократичному розвитку суспільства згідно з європейськими стандартами.

Таким чином, під час переговорів, які відбулися через два тижні з моменту розширення Євросоюзу, ЄС та Україна обговорили широке коло питань двосторонніх відносин. У запропонованих Україні планах наявна як інтеграція української держави в європейські ринкові умови, так і в неекономічні сфери. Можна зробити однозначний висновок, що статус відносин України з ЄС піднявся на більш високий рівень.

Узагальнюючи в цілому порівняльний аналіз польської та української моделей на шляху до ЄС, можна констатувати, що кожна з них має як переваги, так і недоліки. Польща — класична модель на шляху до ЄС і найбільша з країн нових членів ЄС, ще довго не матиме тієї політичної ваги, яку сьогодні мають, зокрема, Нідерланди чи Іспанія, не кажучи вже про Францію, Німеччину.

Українська модель не досягла європейського рівня демократії, не має консенсусу політичних сил у суспільстві, але демонструє високі темпи розвитку економіки і опановує підходи до структурно-інноваційної перебудови української економіки. Яка модель буде більш привабливішою — покаже час.

І. Ю. Онопчук,

доцент кафедри конституційного та адміністративного права юридичного факультету КНЕУ, канд. фіз.-мат. наук

АДАПТАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДО ПРАВА ЄВРОСОЮЗУ В СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ (ЕЛЕКТРОННОЇ) ДІЯЛЬНОСТІ

Якщо вести мову про інтеграцію України до Європейського Союзу (ЄС), що є одним із пріоритетних напрямів зовнішньої політики нашої держави, то визначальною складовою цього процесу на сучасному етапі слід визнати адаптацію національного законодавства до норм і стандартів ЄС. Саме такого спільного розуміння було досягнуто на Ялтинському саміті Україна — Європейський Союз 7 жовтня 2003 р. За розширення ЄС найефективнішим шляхом використання даної можливості для України буде зростання інтенсивності її діяльності у зазначеному напрямі. Європейський Союз підтвердив свою готовність продовжувати

співробітництво і підтримку нашої держави, а також прагнення України розробити план-графік адаптації законодавства у пріоритетних сферах, що визначені ст.51 Угоди про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами членами. На реалізацію цих положень у 2003 р. був прийнятий Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу»¹. На першому етапі виконання Програми пріоритетними сферами, в яких здійснюється адаптація законодавства України, серед інших, визначені такі сфери як інтелектуальна власність, захист прав споживачів, технічні правила і стандарти. У цьому контексті розглянемо проблему приведення інформаційного законодавства України до відповідних норм права ЄС.

Варто зазначити, що інформаційне законодавство на сьогодні є досить складним, розгалуженим і неоднозначним, складається як з нормативно-правових актів про інформацію (зокрема, законів України «Про інформацію», «Про науково-технічну інформацію», «Про державну таємницю», «Про захист інформації в автоматизованих системах» та ін.), так і актів, що здійснюють правове регулювання інформаційної діяльності (а саме, «Про Національну програму інформатизації», «Про засоби масової інформації (преси) в Україні», «Про телебачення та радіомовлення», «Про рекламу», «Про телекомунікації» тощо).

Враховуючи, що Національною програмою інформатизації (1999 р.) визначено напрямки розбудови інформаційного суспільства, між Генеральним Директоратом з питань Інформаційного суспільства Європейської Комісії та Державним комітетом зв'язку та інформатизації України 14 вересня 2000 р. було підписано Меморандум про взаєморозуміння щодо розвитку Інформаційного суспільства. Мета даного Меморандуму полягає в розширенні співробітництва між сторонами у розробці сумісного законодавства та створення умов для ринкової економіки у сфері послуг Інформаційного суспільства. Українська сторона підтвердила свої наміри стимулювати послуги Інформаційного суспільства у нашій державі та розвивати програму e-Ukraine, яка відповідає потребам суспільства. Окрім того сторони погодилися заохочувати співробітництво у розвитку послуг електронної комерції, а особливо тих, що спрямовані на їх взаємодію².

¹ Див. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» // ВВР. — 2003. — № 3. — Ст. 12.

² Див. Меморандум про взаєморозуміння між Генеральним Директоратом з питань Інформаційного суспільства Європейської Комісії та Державним комітетом зв'язку та

Як зазначається в Директиві 2000/31/ЄС Європейського парламенту та Ради «Про деякі правові аспекти інформаційних послуг, зокрема, електронної комерції, на внутрішньому ринку», розвиток електронної комерції в межах інформаційного суспільства передбачає істотні можливості зайнятості в межах Співтовариства, зокрема, для малих та середніх підприємств, стимулювання економічного зростання і інвестування європейськими компаніями в інноваційні технології, посилення конкурентоспроможності європейської промисловості, забезпечуючи доступ до Інтернету всім громадянам.

Однак, по-перше, повинен бути забезпечений високий рівень захисту соціальних цінностей, зокрема, та людської гідності, прав споживача, неповнолітніх та здоров'я громадян. Наприклад, Директива Ради 93/13/ЄЕС про нечесні строки в контрактах споживачів та Директива 97/7/ЄС про захист прав споживачів по відношенню до дистанційних контрактів, що складають важливий елемент захисту споживачів у сфері укладання контрактів; також повною мірою застосовуються до інформаційних послуг. Аналогічно застосовуються директиви Ради 84/450/ЄЕС — про порівняльну рекламу та рекламу, що вводить в оману, 87/102/ЄЕС — про зближення законів, постанов та адміністративних положень держав-членів в сфері операцій із споживацьким кредитом, 93/22/ЄЕС — про інвестиційні послуги в сфері цінних паперів, директиви 98/6/ЄС Європейського парламенту і Ради про виробництво, орієнтоване на споживача, при вказівці на ціни на продукти, що пропонуються споживачам, 92/59/ЄЕС про загальну безпеку продукції тощо.

По-друге, досить важливим напрямком є гармонізація певних галузей авторського права та суміжних прав в інформаційному суспільстві (Директива Ради 93/98/ЄЕС стосовно уніфікації термінів захисту авторського права і деяких суміжних прав).

По-третє, швидкий технологічний розвиток та глобальна сутність мережі Інтернет вимагають підходу, відкритого для різних технологій та послуг, що дає можливість засвідчувати інформацію електронним шляхом (електронний підпис) та розвивати свою транскордонну діяльність з метою досягти зростання конкурентоспроможності і, таким чином, надати споживачам та підприємцям нові можливості для безпечного обміну інформацією та ведення торгівлі електронним шляхом (Директива 1999/93/ЄС

Європейського парламенту та Ради «Про систему електронних підписів, що застосовується в межах Співтовариства»).

По-четверте, створення і функціонування внутрішнього ринку, в якому гарантується вільне пересування товарів, осіб, послуг і капіталів, призведе до суттєвого збільшення транскордонних потоків персональних даних між усіма учасниками в економічного і соціального життя держав-членів як у приватному, так і в державному статусі, а досягнутий у сфері інформаційних технологій прогрес, який значно полегшує обробку та обмін такими даними, вимагає не тільки можливості вільного переміщення персональних даних з однієї держави-члена в іншу, але й захисту основних прав людей (Директива 95/46/ЄС Європейського Парламенту і Ради «Про захист фізичних осіб при обробці персональних даних і про вільне переміщення таких даних»).

Державна політика України щодо адаптації законодавства до вимог законодавства Європейського Союзу формується як складова частина правової реформи в Україні. Указом Президента України від 30 серпня 2002 року № 791 з метою реалізації стратегічних цілей державної політики щодо забезпечення входження України в європейський політичний, економічний, безпековий і правовий простір, створення передумов для набуття Україною членства в Європейському Союзі, підвищення ефективності координації і контролю за діяльністю органів влади у сфері європейської інтеграції створено Державну раду з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України¹.

Щодо законодавчої бази нашої держави варто зазначити, що відбулися певні зрушення, принаймні в аспекті правового врегулювання інформаційної (електронної) діяльності, зокрема, з 1 січня 2004 року в Україні вступили в дію законодавчі акти, які з певних позицій визначають юрисдикцію електронних документів та юридичну силу електронних контрактів. Мова йде про — Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. та закони України «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронний цифровий підпис» та «Про телекомунікації». Проте в аспекті вищезазначених проблем національне законодавство потребує більш детального та досконалого дослідження на предмет його зближення з правом ЄС і на цій основі подальшого розвитку та вдосконалення.

¹ Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» // ВВР. — 2003. — № 3. — Ст. 12.